

МИГРАНТСКА КРИЗА И СЛОБОДА КРЕТАЊА У ЕВРОПскоЈ УНИЈИ

Доц. др Мања Ђурић Цакић¹

Факултет политичких наука, Универзитет у Бањој Луци

Апстракт: Аутор рада анализира однос између мигрантске кризе и слободе кретања у Европској унији, као и њене последице на ову слободу. У анализи аутор је користио историјски метод, метод анализе и синтезе, индукције и дедукције и метод компилације. Полазећи од хипотезе да је мигрантска криза угрозила и ограничила примјену слободе кретања у Европској унији и Шенгенском простору уопште, аутор анализира појмовно дефинисање слободе кретања у Европској унији, однос ове слободе са европским грађанством, Шенгенским простором и мигрантском кризом. Резултати рада јасно указују да је мигрантска криза у комбинацији са оправданим страхом од терористичких напада довела до ограничавања слободе кретања у Европској унији и Шенгенском простору кроз привремено увођење унутрашњих граничних контрола. С друге стране, мигрантска криза може имати и позитиван ефекат кроз повећање радне снаге и допринос економском развоју држава чланица ЕУ.

Кључне ријечи: слобода кретања, мигрантска криза, шенгенски простор, грађанство ЕУ.

УВОД

Слобода кретања лица, заједно са слободом кретања робе, услуга и капитала, представља основне слободе које су кључне за формирање заједничког тржишта. У почетку је то била прије свега слобода кретања радника, да би се кроз постепену еволуцију претворила у слободу кретања и других лица. У регулисању ове слободе дали су свој значај Оснивачки уговори и Повеља Европске уније о основним правима,

---

¹ Email: sainttropez83@yahoo.com

али и низ аката секундарног карактера. Не само да се о овој слободи говори директно кроз ове акте, него се и индиректно говори о њој кроз успостављање везе између грађанства ЕУ са овом слободом. Велику улогу у реализацији ове слободе има и формирање Шенгенског простора кроз укидање унутрашњих граничних контрола. Нажалост, усљед мигрантске кризе, ова слобода је озбиљно уздрмана, што намеће питање какав је однос између мигрантске кризе и слободе кретања у Европској унији, као и њене посљедице на ову слободу. Вођени овим питањем, у овом раду бавићемо се дефинисањем слободе кретања у Европској унији, односом слободе кретања и грађанства Европске уније, односом са успостављањем Шенгенског простора и на крају видјети како је мигрантска криза утицала на ову слободу.

СЛОБОДА КРЕТАЊА У ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ

Правна основа ове слободе налази се у члану 3 Уговора о Европској унији² (чл. 3 ст. 2 Уговора о ЕУ и чл. 21 Уговора о функционисању ЕУ). Слободу кретања и боравка такође гарантује и Повеља Европске уније о основним правима. Она прописује да се сваки грађанин ЕУ има право слободно кретати и боравити на државном подручју држава чланица, а ова слобода се може додијелити и држављанима трећих држава који законито бораве на државном подручју неке државе чланице³ (чл. 45, Повеља ЕУ о основним правима).

Анализом ове слободе, можемо рећи да се она састоји од права на излазак из државе чланице чији је држављанин грађанин ЕУ, права на улазак на територију државе чланице чије држављанство нема грађанин ЕУ и право на боравак у држави у коју је ушао грађанин ЕУ.

Једно од права која уживају грађани ЕУ јесте право на излазак из своје државе ради путовања у другу државу чланицу ЕУ. Ово право не

---

² У члану 3 став 2 Уговора о Европској унији је прописано да Унија својим грађанима нуди подручје слободе, безбједности и правде, без унутрашњих граница, на којем је обезбијеђено слободно кретање лица, заједно са одговарајућим мјерама у погледу надзора спољних граница, азила, усељавања, те спречавања и сузбијања криминала. Уговор о Европској унији, доступан на интернет страници: https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/docs/body/treaty_on_european_union_en.pdf (11.01.2017).

³ Погледати чл. 45 Повеље Европске уније о основним правима. Слободу кретања и боравка је била прописана и чл. II – 105. Уговора о Уставу за Европу. Види М. Јањевић, Устав Европе, Службени гласник, Београд, 2005. година. Повеља Европске уније о основним правима, доступна на интернет страници:

http://arsbih.gov.ba/wpcontent/uploads/2014/01/POVELJA_O_OSNOVNIM_PRAVIMA_EVROPSKE_UNIJE.pdf (11.01.2017.)

доводи у питање право сваке државе чланице да захтијева од својих држављана да имају одговарајући идентификациони документ, као што су лична карта или путна исправа (чл. 4 Директиве 2004/38/ЕЗ). С друге стране, истовремено постоји и комплеметарно право на улазак у другу државу чланицу које мора да поштује држава чланица на чију територију грађанин ЕУ улази.⁴

Грађанин ЕУ са важећим идентификационим документом има право да борави на територији друге државе чланице три мјесеца без посебних формалности (Вукадиновић, 2006: 349). Да би се задржао дуже од три мјесеца, потребно је доказати да је грађанин ЕУ запослен у држави домаћину, или да располаже са довољно средстава за издржавање себе и своје породице и да су сви здравствено осигурани у држави домаћину, или да се налази на школовању у држави домаћину (уз доказ да располаже са довољно средстава за издржавање и доказ о здравственој заштити) или да се ради о члановима породице грађанина ЕУ који испуњава један од предходних услова (чл. 7 Directive 2004/38/EC). У случају када се ради о боравку грађанина ЕУ на територији друге државе чланице дуже од три мјесеца захтијева се пријава надлежним органима уз достављање одговарајућег доказа о испуњености услова који су постављени за боравак. У случају да грађанин ЕУ законито борави на територији друге државе чланице дуже од пет година, он стиче право на стални боравак.⁵ О овом праву се издаје исправа од стране надлежних органа државе домаћина на захтјев грађанина ЕУ.

Слобода кретања грађана ЕУ може бити ограничена због разлога који се тичу јавног поретка, јавне безбједности и јавног здравља. Да би се утврдило да постоје разлози јавног поретка или јавне безбједности, мора се узети у обзир понашање појединца, које мора бити окарактерисано тако да представља стварну пријетњу некој од основних вриједности и интереса друштва (чл. 27. Directive 2004/38/

4 Право на излазак и улазак се односи и на чланове породице грађанина ЕУ. Ако чланови породице грађанина ЕУ немају држављанство једне од држава чланица ЕУ, од њих се тражи да прибаве улазне визе у складу са Уредбом Савјета број 539/2001 од 15. марта 2001. године о попису трећих земаља чији држављани морају имати визу при преласку вањских граница и земаља чији су држављани изузети од тог захтјева. COUNCIL REGULATION (EC) No 539/2001 of 15 March 2001 listing the third countries whose nationals must be in possession of visas when crossing the external borders and those whose nationals are exempt from that requirement, доступна на интернет страници: (11.01.2017) <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2001:081:0001:0007:EN:PDF>

5 Право на стални боравак је могуће остварити и прије истека рока од пет година под одређеним условима које то оправдавају. Види чл. 17 Директиве 2004/38/ЕЗ.

ЕС). Када су у питању разлози јавног здравља, онда се обично ради о тешким заразним и потенцијално епидемиолошким болестима које оправдавају ограничење слободе кретања грађана ЕУ како би се заштитили властити држављани.

ОДНОС СЛОБОДЕ КРЕТАЊА И ГРАЂАНСТВА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Историјски гледајући, слобода кретања у ЕУ се првобитно везивала за слободу кретања радника (Тодић, Грбић и Антевски, 2014: 203-204). Тек ступањем Уговора из Мастрихта на снагу, уводи се грађанство ЕУ које за себе везује слободу кретања и боравка свих лица. Грађанство уније није замјена за национално држављанство, него његова својеврсна допуна (Кошутећ, 2006: 69-70). Према Хиксу грађанство Европске уније „није у потпуности исто што и национално држављанство, на тај начин што не успоставља потпуна и једнака економска, политичка, грађанска и социјална права за све појединце, без обзира на то гдје су настањени у Европској унији,“ (Хикс, 2007: 331). Да би неко имао грађанство ЕУ, потребно је право да има држављанство државе чланице. Грађанство ЕУ подразумева⁶:

1. слободу кретања и боравка на територији држава чланица ЕУ,
2. активно и пасивно бирачко право на изборима за Европски парламент и на локалним изборима у држави чланице боравишта,
3. право на дипломатско-конзуларну заштиту у дипломатским представништвима држава чланица у државама нечланицама ЕУ, под условом да држава чији је држављанин грађанин ЕУ нема своје дипломатско-конзуларно представништво,
4. право на подношење петиције Европском парламенту, право на обраћање Европском омбудсману, институцијама и савјетодавним органима ЕУ на службеним језицима ЕУ и право на одговор на истом језику.

Као што видимо, један од елемената грађанства ЕУ је слобода кретања и боравка. Оснивачки уговори су направили везу између ове слободе и грађанства ЕУ и на овај начин додатно дали значај овој слободи. У овом случају, слобода кретања и боравка није директно регулисана, како што је то учињено кроз друге одредбе Оснивачких уговора и

---

⁶ Види чл. 9 Уговора о Европској унији и чл. 20 Уговора о функционисању Европске уније. Уговор о Европској унији, доступан на интернет страници: https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/docs/body/treaty_on_european_union_en.pdf (11.01.2017). Уговор о функционисању Европске уније, доступан на интернет страници:

http://www.azzk.me/1/doc/Ugovor_o_funkcionisanju_EU.pdf (11.01.2017).

Повеље Европске уније о оснивању, него је је то учињено индиректно, смјештајући је у оквир грађанства ЕУ.

СЛОБОДА КРЕТАЊА И ШЕНГЕНСКИ ПРОСТОР

За слободу кретања посебну улогу има Шенгенски простор. Шенгенски простор је успостављен Шенгенским споразумом из 1985. године и Конвенцијом о спровођењу Шенгенског споразума из 1990. године.⁷ Међутим, тек Уговором из Амстердама из 1997. године шенгенски *acquis* (аки) постаје дио *acquis communautaire* (аки коминотер).

Шенгенски простор обухвата територију држава потписница Шенгенског уговора према којем су укинуте унутрашње граничне контроле уз задржавање граничних контрола према трећим државама које нису потписнице овог Уговора. (Прокопијевић, 2009: 245) Шенгенски простор не обухвата само државе чланице ЕУ, него и државе које нису у саставу ЕУ. У Шенгенском простору се налази територија 22 државе чланице ЕУ. Од чланица ЕУ у овом простору нису Велика Британија, Ирска, Бугарска, Румунија, Кипар и Хрватска. У шенгенском простору се налази територија Норвешке, Исланда, Швајцарске и Лихтенштајна.⁸

Примјењивање шенгенског акија је имало за посљедицу да се уведе заједничка визна политика према држављанима трећих држава којима је дато право на јединствену шенгенску визу (Вукмирица и Шпирић, 2005: 146), која им омогућава улазак и кретање по цијелом шенгенском простору⁹ (Уредба Савјета број 539/2001).

---

7 Agreement between the Governments of the States of the Benelux Economic Union, the Federal Republic of Germany and the French Republic on the gradual abolition of checks at their common borders, Schengen, 14 June 1985; Convention implementing the Schengen agreement of 14 June 1985 between the governments of the states of the Benelux Economic Union, the Federal Republic of Germany and the French Republic on the gradual abolition of checks at their common borders (with final act, procès-verbal and joint declaration), Schengen, 19 June 1990. Конвенција је ступила на снагу 1995. године а доступна је на интернет страници: (11.01.2017).

[http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:42000A0922\(02\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:42000A0922(02)&from=EN)

8 Према неким процјенама, Шенгенски простор обухвата преко 400 милиона људи.

9 Види Уредбу Савјета број 539/2001. COUNCIL REGULATION (EC) No 539/2001 of 15 March 2001 listing the third countries whose nationals must be in possession of visas when crossing the external borders and those whose nationals are exempt from that requirement, доступна на интернет страници: (11.01.2017).

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2001:081:0001:0007:EN:PDF>

Поред наведеног било је потребно ојачати правосудну и полицијску сарадњу између држава чланица шенгенског простора због укидања унутрашњих граничних контрола.¹⁰

Када су у питању земље Балкана, можемо рећи да држављани Србије, Црне Горе и Македоније од 2009. године, а држављани Босне и Херцеговине и Албаније од 2010. године могу ући у шенгенски простор без визе.¹¹

СЛОБОДА КРЕТАЊА И МИГРАНТСКА КРИЗА

Три најчешће кориштена термина у оквиру мигрантске кризе су избјеглице, мигранти и азиланти. Конвенција УН о статусу избјеглица¹² дефинише избјеглицу као некога ко је бјежао због основаног страха од сукоба или прогона због своје расе, вјере, националности, припадности одређеној друштвеној групи или политичког мишљења и ко тражи уточиште преко међународних граница. Мигрант је неко ко чини свјестан избор да оде из матичне земље због бољег квалитета живота или економске добити у земљи у коју одлази. Разликује се и термин тзв. нелегални мигранат. То је особа којој недостаје правни статус у земљи кроз коју се пролази или земљи домаћину због неовлаштеног уласка, кршења услова за улазак или истека визе. Поред наведених термина, сусрећемо се и са термином азилант. Азилант је неко ко је поднио захтјев за азил у земљи која није његова и чека одлуку о захтјеву за избјеглички статус према релевантним међународним и националним инструментима. У случају да је захтјев одбијен, лице мора напустити земљу или може бити протјерано¹³.

Страх од мигрантских кретања у Европској унији је постојао и прије мигрантске кризе. Ово је посебно било изражено приликом пријема десет нових држава чланица у Европску унију у 2004. години, чији држављани нису одмах добили слободу кретања по читавој

---

10 Између осталог, ово је претпостављало успостављање Шенгенског информативног система.

11 Косово још увијек није обухваћено визном либерализацијом, иако је дијалог Европске комисије и Косова започео по овом питању 2012. године.

12 Конвенција УН о статусу избјеглица је доступна на страници: <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=47135f802>, (11.01.2017).

13 Више о терминима избјеглица, мигрант и азилант види у публикацији под називом *Managing the EU migration crisis – From panic to planning*, [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-managing-the-eu-migration-crisis/\\$FILE/ey-managing-the-eu-migration-crisis.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-managing-the-eu-migration-crisis/$FILE/ey-managing-the-eu-migration-crisis.pdf), (11.01.2017).

Европској унији. Високо развијене чланице Европске уније, као што је нпр. Њемачка, прибојавале су се економских миграната из нових држава чланица чији економски степен развита је био на далеко нижем нивоу у односу на старе чланице Европске уније (Хикс, 2007: 328). Не можемо рећи да тај страх није био оправдан, али то се не може поредити са мигрантском кризом која је ескалирала у задњих неколико година и проблемима које је донијела.

Усљед ратних сукоба и сиромаштва дошло је до покрета великог броја избјеглица и миграната¹⁴ из Азије и Африке чији циљ је био доспјети у ЕУ, посебно у поједине њене државе чланице које су због њиховог економског просперитета привлачне избјеглицама. Број избјеглица и миграната је толико порастао да је за посљедицу имао увођење унутрашњих граничних контрола у шенгенском простору. Поред тога, и стална пријетња од терористичких напада, а посебно напади у Паризу и Бриселу су довели до тога да се прибјегне увођењу унутрашњих граничних контрола и на тај начин да се ограничи слобода кретања унутар шенгенског простора. Граничне контроле су увеле Аустрија, Данска, Норвешка, Њемачка, Пољска и Шведска. Овим државама додајемо и Француску, која је такође увела унутрашње граничне контроле након увођења ванредног стања због терористичког напада у Паризу.

Суочени са проблемима уласка и проласка кроз Европску унију, мигранти предузимају опасна путовања преко Медитерана, често уз помоћ кријумчара. То је довело до тога да је у 2015. и 2016. години на хиљаде људи изгубило живот у потрази за бољим животом. Италија, Грчка, Малта и Кипар, Мађарска и Хрватска имају велике проблеме као транзитне земље. Европска комисија је у својој економској прогнози крајем 2015. године навела да би до краја 2017. године у Европу могло стићи три милиона људи.¹⁵

Посматрајући државе чланице ЕУ, Њемачка је добила највише захтјева за азил у 2015. години због повољне политике према

---

14 Број миграната који улазе у земље чланице Европске уније је повећан од 2008. године, али је рекордан ниво постигнут 2015. усљед већег броја Сиријаца, Ирачана, Либијаца, Авганистанаца и Еритрејаца који су бјежали од рата, етничких конфликта или економских тешкоћа.

Eurostat– статистичка канцеларија Европске уније, документ је доступан на интернет страници: http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics, (11.01.2017).

15 О очекиваном новом валу миграната погледати документ Европске комисије: European Commission – Economic and Financial Affairs, European Economic Forecast, Institutional paper 011, november 2015, документ доступан на страници: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/eefp/pdf/ip011_en.pdf. (11.01.2017).

мигрантима и азилантима и релативно здраве економије. Многи економисти тврде да миграција представља потенцијално рјешење за Европску унију у погледу проблема старења становништва Европе. „Пројекције демографских кретања до 2060. године указују на даљи пад стопе наталитета, продужење очекиваних година живота, пораст броја најстаријих старих и повећање коефицијента зависности“ (Вуковић, 2011: 51).

Демографске промјене према Дренки Вуковић карактерише све израженије старење становништва, као резултат смањења стопе фертилитета, пада морталитета и раста очекиваних година живота. Просјечна старост на простору Европске уније кретаће се од 40,4 година у 2008. години до 47,9 година у 2060. години (Вуковић, 2011). Према овим подацима, Европска унија ће се све више ослањати на мигранте који су најчешће млади људи који могу дати допринос економском расту и развоју. Мигранти могу допринијети економији Европске уније као радници, порески обвезници и потрошачи, могу повећати тражњу за робом и услугама.

ЗАКЉУЧАК

Иако се у литератури најчешће говори о слободи кретања, прецизније је говорити о слободи кретања и боравка, јер се ова слобода састоји од права изласка из своје државе, права на улазак у државу чланицу ЕУ и права на боравак у држави чланици на чију територију смо ушли. Ова слобода је добро регулисана како Оснивачким уговорима и Повељом Европске уније о основним правима, тако и секундарним законодавством. Додатни значај овој слободи је дат кроз њено повезивање са грађанством ЕУ. Допринос у реализацији ове слободе имају и шенгенски споразум и Конвенција заједно са Шенгенским актијем. Успостављање шенгенског простора је имало за посљедицу промјене у области визне политике и појачане сарадње држава чланица тог простора у области правосуђа и полицијске сарадње. Ова слобода може бити ограничена из разлога који се везују за јавни поредак, јавну безбједност и јавно здравство. Ти разлози морају бити оправдани, стварни и у интересу држављана државе која их привремено успоставља. Ограничења слободе кретања прије мигрантске кризе су везана за оправдан страх од прилива економских миграната из недовољно развијених чланица ЕУ у високоразвијене чланице ЕУ. Појавом мигрантске кризе у задњих неколико година, ова слобода је поново угрожена због оправданог увођења привремених граничних контрола између чланица ЕУ, односно чланица шенгенског простора. Ова ограничења су уведена због заштите јавног поретка и јавне безбједности.

Томе посебно треба додати оправдани страх од терористичких напада, с обзиром да је кретање терориста олакшано кроз ЕУ једном када уђу у шенгенски простор. Као посљедицу овог стања мигрантске кризе и пријетње тероризмом, дошло је до ограничавања слободе кретања у Европској унији и шенгенском простору кроз привремено увођење унутрашњих граничних контрола. С друге стране, мигрантска криза може имати и позитивне ефекте кроз интеграцију миграната у државе чланице ЕУ који могу допринијети повећању радне снаге и економском развоју.

ЛИТЕРАТУРА

1. Agreement between the Governments of the States of the Benelux Economic Union, the Federal Republic of Germany and the French Republic on the gradual abolition of checks at their common borders, Schengen, 14 June 1985, преузето 11.01.2017. са сајта:
2. [http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:42000A0922\(02\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:42000A0922(02)&from=EN)
3. Вукадиновић, Р. (2006). *Право Европске уније*. Крагујевац: Центар за право Европске уније Правног факултета у Крагујевцу и Канцеларија Србије и Црне Горе за придруживање Европској унији.
4. Вукмирица, В., Шпирић, Н. (2005). *Економска и монетарна интеграција Европе*. Лакташи: Графомарк.
5. Вуковић, Д. (2011). *Социјална политика Европске уније*. Београд: Факултет политичких наука.
6. Directive 2004/38/ec of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004, преузето 11.01.2017. са сајта:
7. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2004:158:0077:0123:en:PDF>
8. Европска комисија - Боље управљање свим аспектима миграција: Европски миграциони програм, Брисел, 13. мај 2015. публикација Европске уније преузета 11.01.2017. са сајта:
9. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-15-4956_hr.htm
10. Eurostat – статистичка канцеларија Европске уније, преузето 11.01.2017. са сајта:
11. http://ec.europa.eu/eurostat/statisticsexplained/index.php/Migration_and_migrant_population_statistics
12. European Commission – Economic and Financial Affairs, European Economic Forecast, Institutional paper 011, november 2015, документ Европске комисије преузет 11.01.2017. са сајта:
13. http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/eaip/pdf/ip011_en.pdf

14. Јањевић, М. (2005). *Устав Европе*. Београд: Службени гласник.
15. Конвенција УН о статусу избјеглица, преузето 11.01.2017. са сајта:
16. <http://www.refworld.org/cgi-bin/tehis/vtx/rwmain/openssl.pdf?reldoc=y&docid=47135f802>
17. Кошутић, Б. (2006). *Увод у Европско право*. Београд: Завод за уџбенике.
18. Managing the EU migration crisis – From panic to planning, публикација Европске уније преузета 11.01.2017. са сајта: [http://www.eu.com/Publication/vwLUAssets/eu-managing-the-eu-migration-crisis/\\$FILE/eu-managing-the-eu-migration-crisis.pdf](http://www.eu.com/Publication/vwLUAssets/eu-managing-the-eu-migration-crisis/$FILE/eu-managing-the-eu-migration-crisis.pdf)
19. Повеља Европске уније о основним правима, преузето 11.01.2017. са сајта:
20. http://arsbih.gov.ba/wpcontent/uploads/2014/01/POVELJA_O_OSNOVNIM_PRAVIMA_EVROPSKE_UNIJE.pdf
21. Прокопијевић, М. (2009). *Европска унија*. Београд: Службени гласник.
22. Тодић, Д., Грбић, В., Антевски, М. (2014). *Придруживање Европској унији и одрживи развој*. Београд: Институт за међународну политику и привреду.
23. Уговор о Европској унији, преузето 11.01.2017. са сајта:
24. https://europa.eu/european-union/sites/europaeu/files/docs/body/treaty_on_european_union_en.pdf
25. Уговор о функционисању Европске уније, преузето 11.01.2017. са сајта:
26. http://www.azzk.me/1/doc/Ugovor_o_funkcionisanju_EU.pdf
27. Хикс, С. (2007). *Политички систем Европске уније*. Београд: Службени гласник.
28. COUNCIL REGULATION (EC) No 539/2001 of 15 March 2001 listing the third countries whose nationals must be in possession of visas when crossing the external borders and those whose nationals are exempt from that requirement, преузето 11.01.2017. са сајта:
29. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2001:081:0001:0007:EN:PDF>
30. Convention implementing the Schengen agreement of 14 June 1985 between the governments of the states of the Benelux Economic Union, the Federal Republic of Germany and the French Republic on the gradual abolition of checks at their common borders (with final act, procès-verbal and joint declaration), Schengen, 19 June 1990, преузето 11.01.2017. са сајта:
31. [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:42000A0922\(04\)&from=EN](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:42000A0922(04)&from=EN)

MIGRANT CRISIS AND FREEDOM OF MOVEMENT IN THE EUROPEAN UNION

Ass. prof. Manja Djuric Dzakic, Phd¹⁶

Faculty of political sciences, University of Banja Luka,

Abstract: The author analyzes the relationship between the migrant crisis and freedom of movement within the European Union, as well as its effects on this freedom. In the analysis the author used the historical method, methods of analysis and synthesis, induction and deduction, and methods of compilation. Starting from the hypothesis that the crisis affects migrants and limited the application of freedom of movement within the European Union and the Schengen area in general, the author analyzes the conceptual definition of freedom of movement within the European Union, the ratio of these freedoms with European citizenship, the Schengen area and the migration crisis. Work results clearly indicate that the migrant crisis, combined with legitimate fear of terrorist attacks resulted in limiting the freedom of movement within the European Union and the Schengen area by the temporary restriction of internal border controls. On the other hand migrant crisis can have a positive effect on the increase of the workforce and contribute to the economic development of the EU member states.

Key words: freedom of movement, migrant crisis, the Schengen area, EU citizenship.

---

¹⁶ Email: sainttropez83@yahoo.com